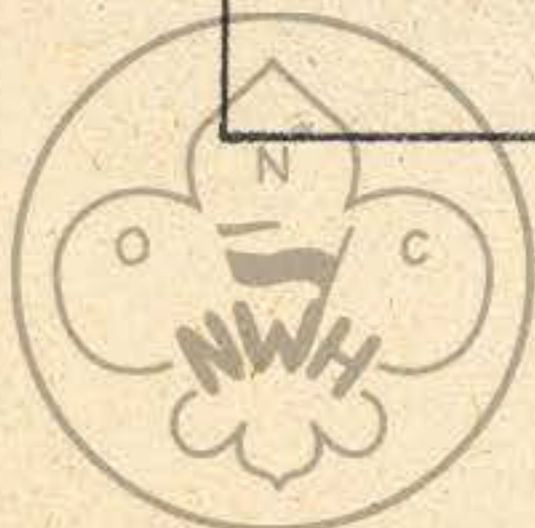

↳ Od redaktora ◀

Oddajemy naszym Czytelnikom trzeci w tym roku a wogóle piąty numer "Harcerskiego Informatora Historycznego". Oczekujemy ciągle na materiały do "Informatora".

W pracy historyków harcerstwa, harcerskich komisji historycznych ważną rolę zajmować winno nie tylko badanie historii naszego ruchu lecz również upowszechnianie wiedzy o jego dziejach. Następny numer naszego biuletynu poświęcimy metodyce pracy z historią harcerstwa. Ze względu na wagę tego zagadnienia w naszej pracy ukaze się on w trzykrotnie większym nakładzie niż zwykle.

archiwum

URZĘDOWE

Zespół Historyczny GK ZHP, zgodnie z ustaleniami podjętymi na spotkaniu Przewodniczących i Sekretarzy Chorągwiowych Komisji Historycznych w Opolu /8-11.06.83 r./ przesyła następujące informacje dotyczące trybu przyznawania, uczestnikom Wojennego Pogotowia Harcerzy - Medalu "Za udział w wojnie obronnej 1939".

a/ podstawa prawna:

- 1/ Dziennik Ustaw Nr 18 z dnia 25.07.1981 r. w którym ogłoszono w poz. 84 - Ustawę z dnia 3.07.1981 r. o ustanowieniu medalu "Za udział w wojnie obronnej 1939" /1 egz./
- 2/ Monitor Polski Nr 20 z dnia 26.08.1981 r. w którym ogłoszono w poz. 185 - Uchwałę Rady Państwa z dnia 29.07.1981 r. w spr. medalu "Za udział w wojnie obronnej 1939" /1 egz./

b/ tryb przyznawania

Medal przyznaje Rada Państwa w oparciu o oryginalny wniosek zaopiniowany przez władze wojewódzkie - tzn. Zespół roboczy Biura Organizacyjno-Pracowniczego i Kadr Urzędu Wojewódzkiego. Do tego zespołu Komenda Chorągwi powinna oddelegować przedstawiciela Komisji Historycznej, który uczestniczyłby w pracach związanych z opiniowaniem i kwalifikacją wniosków harcerskich.

Chorągwiowe Komisje Historyczne powinny w porozumieniu z Komendą Chorągwi ustalić zasady opracowywania indywidualnych wniosków o nadanie medalu "Za udział w wojnie obronnej w 1939 r." w oparciu o wymagania ustalone z władzami wojewódzkimi.

Dodatkowo informujemy, że do wniosku zainteresowany załącza wyczerpującą relację z podaniem nazwisk przełożonych i kolegów w 2 egz. /1 egz. zatrzymuje Chorągwiowa Komisja Historyczna - 2 egz. relacji należy przesłać do Zespołu Historycznego GK ZHP/ zgodnie z przedstawioną relacją Komisja Historyczna wypełnia na oryginalnym druku pkt. dotyczący uzasadnienia wniosku.

Sprawę odznaczeń należy traktować jako pilną.

Sekretarz

Zespołu Historycznego
Maria Głowińska hm PL

Załącznik:

2

archiwum

.....
/pieczęć podłużna K. Hufca/

..... dnia

W N I O S E K

o nadanie Medalu "Za udział w wojnie obronnej 1939"

członkom b. drużyn harcerskich - uczestnikom harcerskiego pogotowia wojennego wykonującym osobiste świadczenia wojenne w szeregach oddziałów pomocniczej służby cywilnej, wojskowej, obrony cywilnej, wgl. oddziałów powstańczej samoobrony, a ponadto harcerzom-żołnierzom, podoficerom i oficerom WP w kampanii wrześniowej.

1. NAZWISKO
2. IMIĘ
3. IMIĘ OJCA
4. IMIĘ MATKI
5. DATA I MIEJSCE URODZENIA
6. DOKŁADNY ADRES ZAMIESZKANIA I NR KODU POCZTOWEGO
7. AKTUALNE MIEJSCE PRACY I STANOWISKO
8. PRZYNALEŻNOŚĆ PARTYJNA
9. KARALNOŚĆ SĄDOWA - ZA CO - KIEDY KARANY
10. JEDNOSTKA SPORZADZAJĄCA WNIOSEK
11. UZASADNIENIE WNIOSKU
12. OPINIA ZESPOŁU INSTRUKTORSKIEGO O POSTAWIE OBYWATELSKIEJ KANDYDATA:
13. DODATKOWE INFORMACJE:
/podać w oparciu o oświadczenie kandydata, że nie wystąpiono o ten "medal" innym kanałem. Gdyby wystąpiono prosimy podać kto i kiedy wystąpił/
14. PODPISY I PIECZĘĆ K.H. Przewodniczący Kom. Historycznej Komendant Hufca
15. Załączniki:
a/ Relacja o przebiegu służby
b/
c/

3

♦ MATERIAŁY ♦

Bolesław Leonhard

KATASTROFA STATKU "CHAQUIA"

W tym roku mija 55-lecie katastrofy statku "Chaouia"; choć wydarzenie to wiązało się ze sprawami polskimi - w tym czasie napomknął o nim bodaj jedynie Stefan Żeromski /"O Adamie Żeromskim wspomnienie...", Warszawa 1919, str. 44/ - pozostało jednak szerzej nieznanie.

Statek ten, należący do "Compagnie de Navigation Faquet", wyszedł z portu w Marzylili 14 stycznia 1919 /właściwie w nocy z 13 na 14; by uniknąć "feralnej trzynastki" - minutę po północy/, zabierając na swym pokładzie ok. 700 pasażerów, w większości robotników serbskich z rodzinami, wracających do Salonik. Był to potężny transatlantyk towerowy starszego rocznika i jako pierwszy statek francuski zdążył do Konstantynopola po zawieszeniu broni z Turcją /30.X.1918/. Katastrofa nastąpiła w nocy z 15 na 16 stycznia 1919, po wejściu statku w Cieśninę Mesyńską - w najważniejszym miejscu między Sycylią a Półwyspem Apenińskim.

Pradwopodobnie wybuch, który wstrząsnął wówczas statkiem, pochodził od systemu czterech połączonych z sobą niemieckich min morskich.

"Chaouia" /francuska nazwa górali marokańskich Szeluchów, potomków starożytnych Berberów/ - nie posiadając poprzecznych wodoszczelnych - w ciągu kilkunastu minut poszedł na dno.

Pomimo rozpaczliwych sygnałów i spokojnego morza - żaden z licznych statków stojących na kotwicy w porcie mesyńskim nie wyruszył na ratunek. Wśród ogólnej paniki z "Chaouia" zdołano opuścić dwie tylko łodzie ratunkowe - w pierwszej odbił kapitan z oficerami statku... Zostali oni z miejsca aresztowani przez załogę irlandzkiego trawlera "Daghestan" wracającego po 48-godzinnej pracy na morzu, który pospieszył na miejsce katastrofy, lecz sporo osób znalazło już śmierć w lodowatej wodzie. Uratowano zaledwie 20 rozbitków uciezionych belek wyrzuconych wybuchem kotłów z pokładu tonącego statku.

Tak ocalało m.in. inż. Jerzego Rudlickiego, który jeszcze na pół godziny przed natknięciem się "Chaouia" na miny - na próżno u-

siłował nakłonić towarzysza podróży Andrzeja Małkowskiego, do opuszczenia wspólnej kajuty i oglądania wejścia statku do portu w Mesynie. Nie odnalazł go później ani wśród żywych, ani wśród martwych.

Obaj Polacy płynęli jako oficerowie korpusu polskiego we Francji, wysłani przez gen. Józefa Hallera z zadaniem spowodowania ewakuacji z Odessy do Polski - dywizji gen. Lucjana Żeligowskiego. Według relacji inż. Jerzego Rudlickiego - gen. Haller pragnął, "aby wszyscy możliwie Polacy z południowej Rosji wrócili do kraju".

Gen. Hallerowi bowiem podlegały wówczas także oddziały wojsk polskich odradzające się z rozbitych przez Niemcy pół roku wcześniej czterech korpusów - tym razem poza niemieckim zasięgiem /patrz: H. Bagiński: "Sprawa Legionu Wschodniego 1914 roku", "WTK" nr 51 z 18.XII.1966/. Po wybuchu Powstania Wielkopolskiego /27. XII.1918/ oczekiwano rekompensaty ówczesnych sojuszników Polski za udział wojsk polskich w lipcowych zwycięstwach na froncie francuskim w r. 1918. Krakowski "Ilustrowany Kurier Codzienny" donosił: "Wojska Hallera uzyskują wolny przemarsh przez Niemcy" /nr 10 z 12. I.1919/; a potem "Armia Hallera wylądowała w Gdańsku 24 bm. i obsadzi linię Toruń-Gdańsk" /nr 16 z 18.I.1919/, co stanowiło decyzję marszałka Focha unicestwioną przez sprzyjającego Niemcom Lloyda George'a /wg Józefa Hallera: "Polska Armia Błękitna", Poznań 1929, str. 12/.

Ale sojusz z Francją miał także swą słabą stronę: uzależniał część sił polskich od dowództwa interwencyjnych wojsk francuskich stwarzając niebezpieczeństwo użycia Polaków do mieszania się w wewnętrzne sprawy rewolucyjnej Rosji, czego Haller chciał uniknąć.

Leon Grosfeld w swoim opracowaniu /"Polskie reakcyjne formacje wojskowe w Rosji 1917-1919", Warszawa, 1956, str. 163/ pisze: "W 1919 r. nawet dowództwo polskie pragnęło odesłać oddziały z Rosji. W pewnym momencie Haller wydał rozkaz wysłania ich do Francji" /Podkreślenie - B.L./, lecz dowództwo wojsk interwencyjnych unieważniło rozkaz Hallera. Odnosił się on tym razem do oddziałów polskich w Murmanii i Archangielsku, wydany został w drugiej połowie stycznia 1919.

Wydaje się więc, że próba udaremniona katastrofą "Chaouia" była podjęta jako pierwsza po wybuchu Powstania Wielkopolskiego. Myśl ułożenia poprawnych sąsiedzkich stosunków z socjalistyczną Rosją łączyła ona z żywotną potrzebą wewnętrzną Polski.

Należy wspomnieć też o osobach, którym tę misję powierzono. Por. Jerzy Rudlicki, wówczas lotnik, to późniejszy główny konstruktor lotniczy Zakładów Mechanicznych Flage i Laśkiewicz w Lublinie. Jego relacja też wyjaśnia okoliczności śmierci drugiego Polaka-por. Andrzeja Małkowskiego. Małkowski jak wiadomo, z polecenia "Zarzewia" i w oparciu o "Sokół" w r. 1911 założył polskie harcerstwo, a w latach 1915-1916 przygotował w USA podstawy późniejszego Legionu amerykańskiego, walczącego następnie przeciwko Niemcom w ramach korpusu polskiego we Francji.

Marian Miszczyk /

DOKUMENTY I MATERIAŁY Z LAT ODBUDOWY

■ Część 3: styczeń 1945

Na wspomnianym już w poprzednich odcinkach pierwszym, plenarnym posiedzeniu TNRH przyjęto jednogłośnie tekst "Deklaracji ideowej" /9/. Dokument ten jednoznacznie określił TNRH jako władzę harcerską stojącą na platformie sił lewicy, sił które były bazą PKWN. "Deklaracja" ta w pełnej formie nie została opublikowana w żadnym wydawnictwie harcerskim. "Deklaracja" miała więc swego rodzaju symboliczne znaczenie. Była ona w chwili uchwalenia dokumentem władzy bez organizacji, określała jednak jakim będzie ZHP w dalszym rozwoju, określała kierunek prac TNRH. Część tekstu "Deklaracji" opublikowana w "Życiu Harcerskim" miała już nieco bardziej ściśnięty wydźwięk polityczny /10/.

Na tymże posiedzeniu wybrano "komisję do ustalenia projektu zmian w statucie ZHP", która miała głównie za zadanie zmianę prawa i przyrzeczenia. W skład komisji weszli członkowie TNRH: T. Lidke, W. Nawrocki, M. Sajkowski. Przewodniczący ZHP postulował w czasie posiedzenia by: "...nie bano /się/ zbyt daleko posuniętych zmian w prawie harcerskim, by zasadnicze stare zręby prawa zostały pozostawione, a jedynie uzupełnione nowymi elementami". W czasie zebrania członków komisji w dniu 22.01.1945 r. przedstawiono pierwsze projekty, różne jeszcze od tych, które weszły w życie. Podawano wówczas datę 24 stycznia jako datę uchwalenia przez TNRH tych tekstów. Jednak zachowanych w Archiwum GK ZHP Akt Naczelnictwa wynika, że w

dniu tym nie odbyły się ani posiedzenie Naczelnictwa ani TNRH. Jest rzeczą zrozumiałą, iż nie przywiązywano wówczas zbyt wielkiego znaczenia do spraw formalnych. W każdym bądź razie sprawa ta wymaga wyświeślenia. Teksty prawa i przyrzeczenia opublikowane zostały w kilku pismach /11, 12/.

ZHP, jak i inne "demokratyczne organizacje młodzieży" uzyskały zapowiedź pomocy od wojewodów, bez czego szybki i pomyślny rozwój Związku byłby niemożliwy /13, 14, 15/.

Na zakończenie tego odcinka podajemy wyjątki z pierwszego rozkazu Naczelnika Harcerzy. Oprócz celów wychowawczych ZHP określano związki z ZHP przedwojennym /16/.

Teksty podajemy według brzmienia oryginałów.

9. Deklaracja

Tymczasowa Naczelna Rada Harcerska na swym konstytuującym posiedzeniu w dniu 10 stycznia 1945 r. uchwaliła następującą deklarację:

I

Tymczasowa Naczelna Rada Harcerska wita w imieniu instruktorów i całej harcerskiej młodzieży Obywatela Prezydenta Krajowej Rady Narodowej oraz Tymczasowy Rząd Polski.

Równocześnie zapewnia Krajową Radę Narodową oraz Tymczasowy Rząd Narodowy, że wyteży i ześrodkuje całą swoją pracę w kierunku utrwalenia i pomnożenia sił demokratycznych w Państwie, uważając, że one jedynie dają najpewniejszą gwarancję naszego niezależnego bytu, jako Narodu i Państwa.

Jesteśmy przekonani, że Tymczasowa Rada Narodowa, oparta na inicjatywie pracujących mas poprowadziła Naród do pełnego zwycięstwa nad faszysmem hitlerowskim i zapewni Polsce zachodnie odwieczne granice piastowskie po Odrę i Nysę oraz mocarstwowe znaczenie w świecie.

II

W pełnym zrozumieniu roli Harcerstwa w walce o nową, demokratyczną, silną i niezależną Polskę. Tymczasowa Naczelna Rada Harcerska w pracy swej nad wyszkoleniem młodzieży dla Polski dążyć będzie:

1/ do podniesienia ciężyzny moralnej i fizycznej naszej młodzieży w służbie dla Państwa,

2/ do pogłębiania stosunku do Armii Polskiej, skupiającej w sobie masy ludu pracującego polskiego i będącej ramieniem zbrojnym naszego Narodu,

3/ do podniesienia gotowości bojowej organizacji przez położenie nacisku na sprawności typu wojskowego, by tą drogą dać Wojsku Polskiemu żołnierzy jak najbardziej przygotowanych do zadań bojowych w walce z faszyzmem. Wierzymy mocno, że władze wojskowe otoczą dziedzinę wyszkolenia wojskowego w Harcerstwie swą opieką, dostarczając organizacji instruktorów i koniecznego sprzętu wyszkoleniowego.

III

Tymczasowa Naczelna Rada Harcerska:

1/ w pracy swej wychowawczej dążyć będzie do pogłębienia stosunku do pracy tak fizycznej, jak też umysłowej, by tą drogą przyspieszyć odbudowę kraju pod względem materialnym, jak również duchowym: przez aktywny udział mas młodzieży harcerskiej w odbudowie materialnej i kulturalnej kraju chcemy dostarczyć Państwu dzielnych, świadomych, obowiązkowych pracowników obywateli,

2/ wyraża pogląd, że prawdy ideologii współczesnej demokracji winny stać się częścią składową prawa i przyrzeczenia harcerskiego,

3/ postanawia prowadzić wszelkie prace wychowawcze w duchu prawd ideologii, demokracji i nowej rzeczywistości historycznej.

IV.

Tymczasowa Naczelna Rada Harcerska apeluje do ogółu społeczeństwa, wszystkich organizacji społecznych, wychowawczych, by w zrozumieniu wartości wychowawczych Harcerstwa szczególnie dla młodzieży - jutra Polski - otoczyły serdeczną opieką drużyny harcerskie.

Tymczasowa Naczelna Rada Harcerska rozpoczyna swą pracę z radością, bo z wiarą, że praca wychowawcza młodzieży polskiej w duchu praw harcerskich, praw demokracji najlepiej służy Polsce.

C Z U W A J !

Sekretarz Generalny ZHP

/Walczak Mieczysław/

Przewodniczący ZHP

/prof. hm. Nowakowski Stanisław/

V-Przewodniczący ZHP

/mgr Nawrocki Tadeusz/

Naczelnik Harcerzy

/hm. Sajkowski Michał/

Naczelniczka Harcererek

/hm. Świętochowska Kazimiera/

Pieczeń okrągła: Naczelnictwo Związku Harcerstwa Polskiego

Warszawa

Archiwum Głównej Kwatery ZHP, Akta Naczelnictwa, sygn. 1/4/2.

Czyn Młodych. Katowice 1945 nr 1, s. 4.

10. Pierwsza deklaracja ideowa ZHP

Tymczasowa Naczelna Rada Harcerska na swym pierwszym posiedzeniu w dniu 10 stycznia 1945 r. uchwaliła następującą deklarację ideową, która określa wytyczne programowe i ideowe:

W pełnym zrozumieniu roli harcerstwa w walce o nową demokratyczną, silną i niezależną Polskę, T.N.R.H. w pracy swej nad wyszkoleniem młodzieży w służbie dla Polski dążyć będzie:

1. do podniesienia tężyzny moralnej i fizycznej naszej młodzieży w służbie dla Państwa;

2. do pogłębienia stosunku do Armii Polskiej, skupiającej w sobie masy pracującego ludu polskiego - i będącej ramieniem zbrojnym naszego narodu;

3. do podniesienia gotowości bojowej organizacji przez położenie nacisku na sprawności wojskowe, aby tą drogą dać Wojsku Polskiemu żołnierza jak najbardziej przygotowanego do zadań bojowych w walce z faszyzmem;

4. do pogłębienia stosunku do pracy tak fizycznej jak umysłowej - by tą drogą przyspieszyć odbudowę kraju pod względem materialnym - jako też duchowym;

Przez aktywny udział mas młodzieży harcerskiej w odbudowie materialnej i moralnej kraju dostarczyć Państwu świadomych demokratycznych obywateli;

5. T.N.R.H. wyraża pogląd, że prawdy ideologii współczesnej demokracji winny stać się częścią składową Prawa i Przyrzeczenia harcerskiego;

6. T.N.R.H. postanawia prowadzić wszystkie prace wychowawcze w duchu prawd i haseł demokracji i nowej rzeczywistości historycznej;

7. T.N.R.H. apeluje do ogółu społeczeństwa, wszystkich organizacji politycznych i społecznych, by w zrozumieniu wartości wychowawczych harcerstwa otoczyły serdeczną opieką Z.H.P. w każdej jego komórcie;

8. T.N.R.H. rozpoczyna swą pracę z radością, bo wierzy, że pracą wychowawczą młodzieży polskiej w duchu praw harcerskich - prawd demokracji najlepiej służy Polsce.

Należy spodziewać się, że odradzające się harcerstwo znajdzie trwałe poparcie wszystkich czynników rządzących, organizacyjnych i społecznych, co już zapoczątkowały Ministerstwa Administracji Publicznej i Oświaty.

Życie Harcerskie 1945 nr 1, s. 3.

11. Przyrzeczenia Harcerskie:

Przyrzekam uroczyście całym swym życiem dążyć do budowy Niepodległej Demokratycznej i Sprawiedliwej Polski, pracować dla dobra powszechnego, postępować zawsze szlachetnie i być posłusznym prawu harcerskiemu.

Tak mi dopomóż Bóg.

12. Prawo Harcerskie:

1. Harcerz służy Polsce Demokratycznej i spełnia dla niej sumienie swoje obowiązki;

2. Harcerz miłuje wolność i sprawiedliwość i broni prawa dla nich każdego człowieka.

3. Harcerz czczy pracę, szanuje ludzi pracy i uczy się od nich.

4. Harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać.

5. Harcerz mówi prawdę i dotrzymuje słowa.

6. Harcerz jest karny, opanowany i pogodny.

7. Harcerz jest odważny.

8. Harcerz jest uczynny i ofiarny.

9. Harcerz jest oszczędny i gospodarny.

10. Harcerz jest szlachetny w myśli, w mowie i uczynkach; nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych.

Życie Harcerskie. 1945 nr 1, s. 1.

Czyn Młodych. Katowice. 1945 nr 1, s. 4.

Wiadomości Urzędowe. 1945 nr 1, s. 29.

13. Okólnik Kuratorium Okręgu Szkolnego Poznańskiego z dnia 3.04. 1945 Nr O-762/45/ w sprawie harcerstwa. /Fragmenty/.

I. Podaję do wiadomości tekst przyrzeczenia i prawa harcerskiego, zmieniony uchwałą Naczelnej Rady Harcerskiej na posiedzeniu w dniu 24 stycznia 1945 roku: /teksty jak wyżej/.

II. Struktura organizacyjna i odznaki ZHP pozostają bez zmian.

Delegat Ministerstwa Oświaty
na Okręg Szkolny Poznański
/-/ mgr K. Strzałkowski

Dziennik Urzędowy Kuratorium Okręgu Szkolnego Poznańskiego. 1945
nr 1, s. 24.

Lublin, dn. 10 stycznia 1945 r.

14. Ministerstwo

Administracji Publicznej
Departament Polityczny
Nr 254/II P.16/45

OKÓLNIK

Udzielenie pomocy demokratycznym organizacjom młodzieży
Do

Ob. Ob. Wojewódów

W związku z potrzebą wzmocnienia pracy polityczno-wychowawczej wśród młodzieży Ob. Ob. Wojewódowie wydadzą podległym sobie urządzą następujące zalecenia:

1/Demokratycznym organizacjom młodzieży należy udzielić wszelkiego poparcia w ich pracy w pierwszym rzędzie przez przydzielenie im w zależności od potrzeb pomieszczeń wzgl. domów.

2/ Należy spowodować, aby Rady Narodowe w swoich budżetach przewidziały odpowiednie fundusze przeznaczone dla rozbudowy pracy demokratycznych organizacji młodzieży, dotacje dla nich itp.

Dyrektor Departamentu Politycznego
M.A.P.

Wiadomości Urzędowe 1945 nr 1, s. 6

Lublin, dnia 12 stycznia 1945 r.

15. Ministerstwo

Administracji Publicznej
Departamentu Polityczny
Nr 253/II P.36/45

Pomoc demokratycznym organizacjom młodzieżowym.

Do Zarządu Głównego ZHP
w L U B L I N I E

Dbając o rozwój demokratycznych organizacji młodzieżowych, wydaliśmy okólnik do Ob.Ob. Wojewódów, którego odpis załączamy.

Dyrektor Departamentu Politycznego
M.A.P.

/-/ mgr Z. Sznek

Wiadomości Urzędowe 1945 nr 1, s.6.

archiwum

List okólny Głównej Kwatery Harcerzy L. 1 z dn. 5 lutego 1945 r.
/Fragment/

1. Resztówki majątkowe na rzecz Harcerstwa.

Zgodnie z pismem Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych Nr B.6/D.K. z dnia 25 stycznia 1945 r. Komendanci Chorągwi Harcerzy winni zgłosić się do Rad Wojewódzkich, Wydział Reform Rolnych i powołując się na pismo wymienione wyżej prosić o przydział resztówek majątkowych na szkoły instruktorskie dla harcerzy i harcerek

Naczelnik Harcerzy

/-/ Sajkowski Michał hm.

Wiadomości Urzędowe. 1945 nr 1, s.30.

Rozkaz Naczelnika Harcerzy L. I z dn. 11 stycznia 1945 r. /Fragmenty/

1. Objęcie stanowiska Naczelnika Harcerzy.

Zgodnie z uchwałą Tymczasowej Naczelnej Rady Harcerskiej z dnia 10 stycznia 1945 r. obejmuję stanowisko Naczelnika Harcerzy.

Mam nadzieję, że druhowie instruktorzy, jak również wszyscy harcerze bez stopni instruktorskich w głębokim zrozumieniu obowiązków ciążących na harcerstwie w budowie nowej demokratycznej Polski, zechcą włożyć cały swój wysiłek do wspólnej pracy.

Jesteśmy wolni! Bracia nasi za Wisłą jeszcze są męczeni w niewoli. Walka nasza zakończy się zwycięstwem nad odwiecznym wrogiem naszym.

Oddajmy hołd żołnierzom, bohaterom naszym i Armii Czerwonej, którzy w trudzie wojennym życie swe ponieśli za wolność naszej Ojczyzny.

W pracy swej wytężmy wysiłek nad:

- a/ podniesieniem tężyzny moralnej i fizycznej młodzieży,
- b/ wyrobieniem żołnierskiej gotowości bojowej dla obrony Ojczyzny,
- c/ wychowaniem prawego harcerza - obywatela walczącego o wolność i prawdę w odrodzonej Polsce,
- d/ wykształceniem człowieka pracy na zasadach idei demokratycznych.

2. Mianowania

Uchwałą N.Z.H.P. z dn. 10 stycznia 1945 r. zostali mianowani;
z dn. 1 listopada 1944 r. dh. hm. Prof. Nowakowski Stanisław -
Komendantem Rzeszowskiej Chorągwi Harcerzy.

14. Ministerstwo

Administracji Publicznej

Departament Polityczny

Nr 254/II P.16/45

OKÓLNIK

Udzielenie pomocy demokratycznym organizacjom młodzieży

Do

Ob. Ob. Wojewódów

W związku z potrzebą wzmocnienia pracy polityczno-wychowawczej wśród młodzieży Ob. Ob. Wojewódowie wydadzą podległym sobie urządzą następujące zalecenia:

1/Demokratycznym organizacjom młodzieży należy udzielić wszelkiego poparcia w ich pracy w pierwszym rzędzie przez przydzielenie im w zależności od potrzeb pomieszczeń wzgl. domów.

2/ Należy spowodować, aby Rady Narodowe w swoich budżetach przewidziały odpowiednie fundusze przeznaczone dla rozbudowy pracy demokratycznych organizacji młodzieży, dotacje dla nich itp.

Dyrektor Departamentu Politycznego

M.A.P.

Wiadomości Urzędowe 1945 nr 1, s. 6

Lublin, dnia 12 stycznia 1945 r.

15. Ministerstwo

Administracji Publicznej

Departamentu Polityczny

Nr 253/II P.36/45

Pomoc demokratycznym organizacjom młodzieżowym.

Do Zarządu Głównego ZHP

w L U B L I N I E

Dbając o rozwój demokratycznych organizacji młodzieżowych, wydaliśmy okólnik do Ob.Ob. Wojewódów, którego odpis załączamy.

Dyrektor Departamentu Politycznego

M.A.P.

/-/ mgr Z. Szpek

Wiadomości Urzędowe 1945 nr 1, s.6.

12

archiwum

11

Wielkopolskiej. Dokument ten najlepiej charakteryzuje poglądy większości instruktorów, dla których niezależność Związku była jego cechą najważniejszą /23/.

Na zakończenie dwa charakterystyczne teksty: "Na przełomie", który podpisało Naczelnictwo /24/ i fragmenty artykułu z "Czynu Młodych" - organu młodzieży z terenu województwa śląsko-dąbrowskiego/25/.

Odcinkiem tym kończymy cykl, w którym pragnęliśmy suchym językiem dokumentów przypomnieć początki ZHP w Polsce Ludowej, a jednocześnie wskazać te zasadnicze dokumenty - autorom coraz liczniejszych opracowań regionalnych.

Teksty podajmy według brzmienia oryginałów.

Lublin, dn. 17 lutego 1945 r.
Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo Administracji Publicznej
Departament Polityczny
L. Dz. 2209/45
Pomoc dla Z.H.P.

Do

Ob. Ob. Wojewodów

Doceniając znaczenie rozwoju Związku Harcerstwa Polskiego, jego zasługi, jakie może oddać w pracy nad wychowaniem młodzieży, obowiązkiem jest dołożyć starań, aby ułatwić Z.H.P. stworzenie należytych warunków rozwojowych we wszelkich jego poczynaniach.

Zleca się przeto udzielanie wszelkiej pomocy komórkom ZHP i wydanie w tej sprawie zarządzeń podległym organom.

Za Ministra
Naczelnik
Społeczno-Polityczny
/-/ Kisiel Jan

Wiadomości Urzędowe 1945 nr 1, s. 6.

18. Okólnik nr 8 z dnia 21 lutego 1945 r. /II-UP-119/45/ w sprawie organizacji młodzieżowych na terenie szkół /Fragmenty/.

...Należy otoczyć troskliwą opieką pracę koło reaktywowania szkolnych drużyn harcerskich. Drużyny powinny otrzymać w lokalach szkolnych odpowiednie pomieszczenie.

Dyrektor Departamentu
Dr. Z. Kormanowa

Dziennik Urzędowy Ministerstwa Oświaty 1945 nr 1, s.29.

19. Rozkaz nr 1 Komendanta Chorągwi Harcerzy w Krakowie /fragment/.
Dnia 12 lutego 1945 r. otrzymałem polecenie Pełnomocnika Rządu Tymczasowego na Woj. Krakowskie Dr. Stanisława Skrzyszewskiego Min. Oświaty oraz Głównej Kwatery Harcerskiej na zorganizowanie ruchu harcerskiego na terenie Woj. Krakowskiego.

Związek Harcerstwa Polskiego. Komenda Chorągwi Harcerzy w Krakowie. Rozkaz nr 1, s. 1.

20. Rozkaz Naczelnika Harcerzy L. 6 z dnia 8 maja 1945 r. /Fragmenty/.

Po raz pierwszy od lat prawie 6-ciu dociera po najdalsze krańce wyzwolonej Polski jawny rozkaz naczelnych władz harcerskich.

Bohaterski żołnierz polski wspólnie z bratnimi oddziałami armii sowieckiej i państw sprzymierzonych zadał ostateczny cios bestii hitlerowskiej. Na gruzach Berlina pomścił ruiny Warszawy.

W Gdyni, Gdańsku, na Pomorzu i Śląsku łopocą sztandary biało-czerwone.

Wolność niesie nam prawo i obowiązek rzetelnej twórczej pracy.

Musimy z życia usunąć ślady niewoli, ugruntować znów zasady prawdy i uczciwości, musimy wziąć czynny udział w wysiłku całej Polski, budującej swe życie na nowych demokratycznych zasadach.

Równajmy kroki w szeregach naszych spotyka się na drodze służby młodzież wsi i miast. Życie harcerskie stać się musi powszechną szkołą radosnej, zbiorowej pracy.

Wolność to trud, to zadanie! Jak długi i szeroki wolny kraj niech dociera harcerski apel.

Mali i starsi! Ze wsi i miast: do służby Polsce! Do odbudowy!

/.../

2. Harcerstwo a inne organizacje

ZHP stanowi samodzielną organizację, obejmującą młodzież w wieku 7-16 lat.

W pracach instruktorskich wychowawczych i specjalnych granica wieku nie jest ograniczona.

ZHP nawiązuje trwałą łączność z bratnimi organizacjami młodzieży ZWM, TUR, Wici, Młodzież Demokratyczna.

Odbiciem tej łączności w terenie powinno być współzycie na zasadzie wzajemnego szacunku i współdziałania.

Komendantom Chorągwi i Hufców poleca się załatwianie wszystkich spraw w myśl powyższej zasady.

/.../

13. Terminarz Prac Głównej Kwatery Harcerzy.
Projektowany terminarz na okres do 1.IX.1945 r.

Czerwiec

numer miesięcznika instruktorskiego,
numer dwutygodnika dla drużyn,
numer wiadomości urzędowych.
Zapoczątkowanie stałych audycji radiowych.
Otwarcie poradni programowej przy Głównej Kwaterze Harcerzy.
Wizytacje Chorągwi.
Nacisk na organizację i łączność.

Lipiec

a/ dalszy ciąg wydawnictw i audycji,
b/ dalszy ciąg instrukcji w sprawie akcji letniej,
c/ odprawa letnia Komendantów Chorągwi i instruktorów, biorących udział w Centralnej Letniej Akcji Szkoleniowej,
d/ wizytacja Chorągwi.

Sierpień

Obozy szkoleniowe Głównej Kwatery Harcerzy.
Nacisk na szkolenie i służbę.

/.../

15. Podział terenowy

W związku z podziałem administracyjnym naszego Państwa - Chorągwie Harcerzy pokrywają się terenowo z województwami, Hufce w zasadzie z powiatami, przyczem siedzibą Komendy Chorągwi jest miasto wojewódzkie. Komendy Hufca mieszczą się w miastach powiatowych.

Komendanci Chorągwi dopilnują przejęcia hufców z podległych im obecnie terenów.

/.../

Czuwaj!

Wiadomości Urzędowe, 1945 nr 1, s. 16-17.

OO

21. Fragmenty artykułów z "Walki Młodych". 1945 r.

a/ Pierwsza warszawska konferencja wojewódzka.
Obok zwartych szeregów ZWM stoi wszędzie odbudowany Związek Harcerstwa Polskiego.

nr 10 z 27 marca, s.2

b/ Referat druha Maliszewskiego o harcerstwie spotkał się z serdecznym przyjęciem. Wyjaśnił on całkowicie stosunek ZHP do ZMW-u.

nr 11 z 4 kwietnia, s. 2.

c/ Młodzież Wielkopolski i Pomorza dotrzymuje kroku. /Bydgoszcz:/ Wszędzie powstał odbudowany ZHP.

nr 13-14 z 25 kwietnia, s.7.

22. Konferencja wojewódzka ZWM w Poznaniu /Fragmenty/.

Jeśli chodzi o ZHP to podkreślona została konieczność przekazania komendantom harcerskim drużyn harcerskich powstałych przy ZWM

nr 19 z 15 czerwca, s. 4.

OO

23. Deklaracja dotycząca wzajemnego stosunku Związku Harcerstwa Polskiego i Związku Walki Młodych.

Związek Harcerstwa Polskiego oparty na zasadach Baden-Powellowskich sięgający swą historią czasów zaborczych bo aż do roku 1910 uoskonalił swą działalność w zakresie wychowania młodzieży do tego stopnia, że użyteczność jego została powszechnie uznana, która wyraziła się decyzją Rady Ministrów z dnia 8 kwietnia 1936 r. uznającą Związek Harcerstwa Polskiego za stowarzyszenie wyższej użyteczności jako jedyną organizację w tej dziedzinie. Uznały to również i polskie władze demokratyczne, gdy zarządzeniem z dnia 30.XII.1944 r. prawie uznały istnienie Związku Harcerstwa Polskiego i zatwierdziły organizującą się Tymczasową Naczelną Radę Harcerską. Związek Harcerstwa Polskiego stał zawsze na stanowisku całkowicie spolitycznym, bacząc tylko aby wychować powierzona sobie młodzież na rzetelnych obywateli polskich, wiernie służących Bogu i Polsce : bez względu na to o jakim zabarwieniu politycznym był rząd polski. Jeżeli tylko była to prawowita władza. Harcerstwo służyło jej wiernie. I dzisiaj również deklaruje się, że stać będzie wiernie przy prawowitej władzy państwowej w odrodzonej demokratycznej Polsce.

Stosunek Harcerstwa do innych organizacji był zawsze serdeczny i wszędzie tam, gdzie zachodziła potrzeba Harcerstwo swą chętną pomoc niosło.

Powstała obecnie nowa organizacja Związek Walki Młodych, która aczkolwiek znajduje się w stadium organizacyjnym, wskazuje już znaczną żywotność. Stosunek nasz do tej nowej organizacji jak zawsze będzie serdeczny, jednak pewne niewyjaśnienia nieporozumień wymagają bliższego skonkretyzowania. Chodzi mianowicie o to, że niektóre czynniki Związku Walki Młodych usiłowały starszej i doświadczonej orga-

nizacji, jaką jest Związek Harcerstwa Polskiego, narzucić swą opiekę i ściśle zająć kwestię przechodzenia starszych członków Harcerstwa do organizacji i Związku Walki Młodych.

W związku wyjaśniamy co następuje:

Związek Harcerstwa Polskiego jest organizacją o charakterze hierarchiczno-rozkazodawczym i wszystkie zastępy i drużyny harcerskie podlegają bezpośrednio swoim komendantom hufców, dalej komendantom Chorągwi, Głównej Kwaterze Harcerzy, Naczelniectwu ZHP, Walnemu Zjazdowi i wreszcie Władzy Państwowej. Zależność ta jest całkowita i obejmuje zarówno system organizacyjny jak również i wykszolenie oraz tytuł własności majątkowej co jest zresztą zastrzeżone dla ZHP urzędowo przez władze państwowe zatwierdzonym statutem i obowiązującymi regulaminami. W związku z powyższym wszelki majątek czy to ruchomości czy nieruchomości, który przed wojną stanowił własność drużyn, czy zastępów harcerskich, a który obecnie został przejęty tymczasowo przez inne organizacje lub osoby postronne musi bezwzględnie powrócić do swych prawych właścicieli, gdyż tylko rozwiązanie Związku Harcerstwa Polskiego może spowodować przejęcie majątku harcerskiego przez inne organizacje.

W sprawie przekazywania członków Harcerstwa Polskiego do Związku Walki Młodych wyjaśnia się co następuje: Harcerstwo grupuje w swych szeregach młodzież począwszy od lat 7 do 11 w charakterze zuchów, od lat 11 do 18 w charakterze młodzieży harcerskiej i powyżej lat 18 w charakterze starszych harcerzy. Praktykowany w pracy harcerskiej tzw. "system zastępowy" powoduje, że harcerz który już pewną wiedzę zdobył, staje się z kolei wychowawcą swych młodszych kolegów. Ciągłość ta idzie od najmłodszych do najstarszych. Dlatego też harcerstwo nie może zrezygnować z młodzieży powyżej lat 18-stu, gdyż jest to w większości wypadków gotowy już materiał na instruktorów harcerskich. Harcerstwo nie jest tylko organizacją dla dzieci, ale niemniej i dla starszych czemu dały wyraz specjalizacje drużyn pozaszkolnych jak drużyny harcerskie, lotnicze, zmotoryzowane i inne, do których w zasadzie przyjmowana jest młodzież dopiero po ukończeniu 15 roku życia.

Mając jednak na względzie współpracę międzyorganizacyjną Harcerstwo nie będzie stawiało przeszkód, jeżeliby jaki Harcerz chciał wystąpić z ZHP i dobrowolnie wstąpić do Związku Walki Młodych, Wi-ci, Turu czy innych. Ustawowo jednak harcerstwo tych spraw przeprowadzić nie będzie, gdyż stanowi całkowicie samodzielną i niezależną od Związku Walki Młodych Organizację.

Poza tym Harcerstwo mając na względzie niedoświadczenie organizacyjne i brak instruktorów Związku Walki Młodych jest skłonne udzielić ZWM pomocy instruktorskiej na prawach delegacji z tym jednak zastrzeżeniem, że przez to normalny tok pracy harcerskiej nie ucierpi.

Powyższe podajemy do wiadomości wszystkim drużynom i poszczególnym druhom i druhom, i do zastosowania.

Harce. Dwutygodnik Harcerski. Poznań 1945 nr 3, s. /2, 3/.

24. Na przełomie

Za nami okres niewoli: sześć lat pracy konspiracyjnej - przed nami surowa rzeczywistość Wolnej Polski - wytęsknionej, droższej ponad cenę krwi i życia.

Stoimy na przełomie. Zdziesiątkowani przez wroga, mocniej i głębiej za to widzimy swoje zadanie, gotowi je podjąć za siebie i za tych, co odeszli.

Przed nami Polska w gruzach i dymach jeszcze, w chaosie przełomu, w gigantycznym wysiłku przebudowy gospodarczej i społecznej.

Wobec stojących zadań zwieramy szeregi!

Formułujemy dorobek okresu konspiracji: w nowe jutro Polski Demokratycznej chcemy wejść świadomi swej roli, niosąc Jej w służbę wszystkie siły myśli i woli.

Naczelniectwo Z.H.P.

Wiadomości Urzędowe 1945 nr 1, s. 1.

25. Związek Harcerstwa Polskiego. Ruch harcerski demokratycznej Polski. /Fragmenty/.

...Od wartości niralnej i fizycznej młodzieży zależna jest siła państwa i jego bezpieczeństwo. W kształtowaniu tężyzny moralnej i fizycznej młodzieży harcerstwo polskie zdało egzamin "suma cum laude" to też Rząd Demokratycznej Polski, doceniając znaczenie wychowawcze ruchu harcerskiego, otoczył ten ruch szczególną opieką, nadał mu takie formy organizacji, które umożliwiają ujęcie całej młodzieży szkolnej w Związku Harcerstwa Polskiego, noszącego nazwę Stowarzyszenia Wyższej Użyteczności.

/Dalej podano tekst przyrzeczenia i prawa w nowej wersji a także Deklarację TNRH/.

Czyn Młodych 1945 nr 1, s. 4.

RELACJA

DOTYCZĄCA SZKOŁY INSTRUKTORSKIEJ "X-ty PAWILON" I KURSU HARCMISTRZOWSKIEGO "CYTADELA" w sierpniu 1947

W marcu 1947 roku utworzona została nowa Szkoła Instruktorska zlokalizowana w remontowanym w tym czasie przez wojsko "X-ty Pawilonie" - znajdującym się w obrębie w Warszawskiej Cytadeli.

Udostępnione dla ZHP, przez władze administracyjne, budynki znajdowały się w gestii Wojska Polskiego i należało je po dokonanych remoncie przystosować do potrzeb Szkoły Instruktorskiej. Zadanie to powierzyła Główna Kwatera Harcerzy p/m Czesławowi Poterałskiemu, który rozkazem GKH - z dnia 15.III.47 mianowany został kwatermistrzem Szkoły. Uruchomienie obiektu nie było łatwe, zresztą miał on w owym czasie szereg niedogodności i ograniczeń - toteż masową akcją szkolenia instruktorskiego III CAS przeprowadzono w okolicach podwarszawskich w rejonie rzeki Świder.

Okres adaptacji obiektu na cele szkoleniowe trwał dość długo. Dlatego dopiero w sierpniu 1947 miało miejsce otwarcie Szkoły Instruktorskiej zwanej "X-ty Pawilon". Komendantem Szkoły był ówczesny szef działu Kształcenia Starszyny hm Gustaw Studziński, a kierownikiem Kursu /pierwszego i jedyne go w historii tej Szkoły/ był hm Edward Poppek. Kierownictwo programowe spoczywało w rękach ówczesnego Inspektora Ministra d/s Harcerstwa hm Władysława Kosińskiego.

Hm Wł. Kosiński, zwany żartobliwie dyrektorem nauk, był realizatorem swego programu będącego kompilacją dotychczasowych metod i wymagań z próbą ich modernizacji i przystosowania do podejmowanych prób wychowania socjalistycznego. Programy te zachowały się i stanowią załącznik do niniejszej relacji.

Zachował się nie tylko oryginalny ramowy program kursu, ale i kalendarz-harmonogram realizowany mniej więcej zgodnie z zamierzeniami, oraz wyswobodzone zapiski i notatki z kursu. W kursie uczestniczyło około 40-tu ^{osób} z całego Kraju.

O ile pamięć mnie nie zawodzi wszyscy w całości wysłuchali cyklu wykładów i prelekcji obejmujących ponad 60 godzin wykładowych plus spotkania, gawędy, ogniska.

Odbyły się liczne dyskusje z których zachowały się szczerkawe notatki trudne jednak do pełnego opracowania.

Odbył się również "Dzień Zucha" i "Dzień Harcerek" oraz spotkania z naczelnymi władzami ZHP - między innymi z: ówczesnym Przewodniczącym

ZHP hm Januszem Wierusz-Kowalskim, z Sekretarzem Generalnym ZHP hm Janem Wesołowskim. Szkołę odwiedzili również hm Aleksander Kamiński, oraz ówczesna Naczelniczka Harcerek hm Wiktoria Dewitowa. Po uroczystym ognisku zamykającym kurs - 29/30.VIII.47 uczestnicy otrzymali karty prób instruktorskich i rozjechali się do swoich jednostek organizacyjnych.

W czasie trwania kursu - poza oceną postaw uczestników i oceną stopnia ich zaangażowania - nie przeprowadzono żadnych prób bowiem brak było czasu i technicznych możliwości. Ustalono, że okres próby miał trwać około pół roku, w większości przypadków trwało to do wiosny 1948 roku, przy czym warunkiem podstawowym, wyjściowym próby było napisanie i zaliczenie pisemnej pracy metodycznej.

Zarówno kurs jak i jego program były w znacznym stopniu eksperymentalne. Znaczna część wykładów oraz seminariów była poświęcona problematyce wychowania obywatelskiego i wprowadzeniu młodej kadry w nowe układy społeczno-polityczne. Podejmowana była próba adaptacji metodyki i programów pracy Harcerstwa do tych nowych układów społeczno-politycznych. Jednym z takich poczyniń było kolektywne opracowywanie wytycznych programowych - w wyniku których przy aktywnej redakcji /także autora tej relacji/ i szczerkowych publikacjach w "BIULETYNIE HSI" powstał pod nadzorem hm Wł. Kosińskiego arkusz wydawniczy w formie ściennej gazetki pt.: "HARCERSKIE RECE ODBUDOWUJĄ POLSKĘ". Opracowanie redakcyjne zaliczono autorowi tej relacji - jako część próby instruktorskiej /hm/.

Ponadto uczestnicy kursu otrzymali przed wyjazdem spore ilości wskazówek i wytycznych odnośnie lektury podstawowej oraz uzupełniającej, które stanowiły załącznik do programu oraz powielane protokoły próby na stopień harcmistrza. W protokole tym /formalnym druku/ już w czasie trwania kursu należało poprawić skład Komisji, ze względu na zmiany zaszele w obsadzie już po wykonaniu druku.

Komisji przewodniczył Naczelnik Harcerzy hm Roman Kierzkowski choć de facto komisję prowadził Inspektor Oświaty hm Władysław Kosiński, ponadto na miejsce hm Z. Domaradzkiego - wszedł do Komisji nowy szef GKH-y hm Stanisław Mościcki, w Komisji uczestniczył jako Komendant Szkoły i kier. wydz. Kształcenia Starszyny hm Gustaw Studziński, kier. Kursu hm Edward Poppek, a ponadto hm Jan Peplowski, hm Eugeniusz Szulc. Komisja w całości była trudno uchwytna i miała mało swoich posiedzeń, praktycznie nigdy nie zebrała się w pełnym składzie. Realnie Komisja odbyła swoje końcowe i ostatnie posiedzenia wiosną 1948 - kiedy miały miejsce już ogromne zmiany osobowe

składzie i Kierownictwie GKH-y.

Ale w okresie tegoż "póirecza" poszczególne elementy próby i wykonane przez uczestników prace pisemne oceniane były i zaliczane głównie przez hm Władysława Kosińskiego /sprawy ideologiczne i społeczno-wychowawcze /następnie hm Gustawa Studzińskiego /metodyka harcerska/ jak również Stanisława Mościckiego /szefa GKH/ oraz hm Edwarda Poppka /Naczelny Redaktor "Na Tropie" "dojeżdżający z Katowic/.

Każdy uczestnik obowiązany był do dostarczenia w maszynopisie pracy metodycznej /objętość pracy nie była określona/ - oraz do obrony tez i propozycji zawartych w pracy. Każdy uczestnik musiał złożyć relację ze swojej aktualnej pracy instruktorskiej w aspekcie pełnionej funkcji. Teoretycznie relacja ta powinna być oceniana lub na piśmie zaopiniowana przez bezpośredniego zwierzchnika /Komendanta Chorągwi, Hufcowego lub innego przełożonego/ - ale w praktyce kandydaci dostarczali krótkie pisemne opinie. Tą częścią próby kierował i osobiście nadzorował Naczelnik Harcerzy hm R. Kierzkowski.

O ile mi wiadomo w okresie tym tj. do marca 1948 zaledwie około 20-tu uczestników kursu złożyło w pełni powyższą próbę.

Były to trudne dla ZHP czasy i większość z uczestników tego Kursu - zakończyła lub weryfikowała swoje próby dopiero po roku 1956 w odrodzonym ZHP.

RELACJA DOTYCZĄCA PRZEBIEGU PRÓBY INSTRUKTORSKIEJ-HARCERZOWSKIEJ PO KURSIE "CYTADELA" - SZKOŁY INSTR. "X-ty PAWILON"
DO WIOSNY 1948

Na przełomie 1947/48 roku byłem członkiem Głównej Kwatery Harcerzy i pracownikiem etatowym Naczelnictwa ZHP.

Pełniłem w owym czasie obowiązki:

- kierownika wydziału Harcerskiej Służby Informacyjnej
- redaktora odpowiedzialnego "BIULETYNU HARCERSKIEGO GKH"

W okresie tym opracowałem, napisałem i publikowałem w odcinkach pracę metodyczną pt.:

"ORGANIZACJA I METODYKA HARCERSKIEJ SŁUŻBY INFORMACYJNEJ"

W całości pracę zakończyłem w lutym 1948 i złożyłem Komisji. Praca ta została oceniona z wynikiem pozytywnym przez ówczesnego Szefa GKH-y hm Stanisława Mościckiego i redaktora naczelnego "Na Tropie" hm Edwarda Poppka.

Egzaminy z zakresu metodyki harcerskiej złożyłem przed hm Gustawem

Studzińskim i hm Władysławem Kosińskim - oraz odbyłem kontrolną rozmowę z Naczelnikiem GKH hm Romanem Kierzkowskim, który elementy tej próby zaliczył mi jako bezpośredni mój zwierzchnik w ramach GKH-y. Próbę z zakresu "Wychowania Obywatelskiego" złożyłem praktycznie wykonując pod nadzorem i przy konsultacji hm Wł. Kosińskiego - arkusz wydawniczy "HARCERSKIE RECE ODBUDOWUJĄ POLSKĘ".

Poszczególne fragmenty tego programu publikowałem również etapami w "Biuletynie Harcerskim". Również tę część próby zaliczył mi hm Wł. Kosiński.

Końcowa Komisja miała trudności w zebraniu się. Na jednym z Jej posiedzeń moja próba została zamknięta i kier. Wydz. Kształcenia starszyny zakomunikował mnie i innym uczestnikom, że próba jest zakończona i wnioski nominacyjne zaakceptowane przez Naczelnika.

PROGRAM KURSU HARCERZOWSKIEGO G.K.H. VIII. 1947 r.

w ramach III C.A.S.

Kurs ma skupić i przeszkolić uzupełnienie obsady Komend Chorągwi i niektórych hufców - jak również kandydatów do Głównej Kwatery Harcerzy, aby kurs przygotował uczestników do czekających ich obowiązków, przeszkolenie tego zespołu winno iść po linii:

A. sprecyzowania ideowo-wychowawczego kierunku naszej pracy poprzez ocenę:

1. Temat rozwoju Skautingu i Harcerstwa w następujących tematach:
 - a/ Skauting B.P. i Mślikowskiego 2 godz.
 - b/ Harcerstwo w okresie międzywojennym i podczas okupacji 2 "
2. Związku pracy organizacji młodzieżowej z aktualnym problemem życia Polski w tematach:
 - a/ Historia polityczna Polski w okresie okupacji i manifest lipcowy 2 godz.
 - b/ Reformy społeczne jako podstawa rozwoju kultury narodu 2 "
 - c/ Podstawy geograficzne i gospodarcze Polski dzisiejszej 2 "
 - d/ Aktualny układ sił społeczno-politycznych w Polsce 2 "

3. Obecna rola Harcerstwa w tematach:

- a/ Analiza sytuacji ideologiczno-politycznej w korpusie instruktorskim 2 godz.
- b/ Ewolucja wychowawczej i politycznej funkcji harcerstwa 2 "
- c/ Podstawy i wytyczne współpracy z Organizacjami Młodzieżowymi 2 "

B. Wytypowanie i naświetlanie głównych zadań czekających w terenie na realizację - są nimi:

1. Na płaszczyźnie instruktorskiej przygotowanie ideologiczne Zjazdu Walnego, a w dalszym rzucie zapewnienie Związkowi dopływu odpowiednio przygotowanych młodych instruktorów:

- a/ Sens i płaszczyzna pracy ideologicznej w harcerstwie 3 godz.
- b/ W związku z powyższym rola Zjazdu Walnego na tle struktury Organizacji 1 "
- c/ Wytyczne polityki personalnej 1 "

2. Na płaszczyźnie młodzieżowej powolna zmiana treści i metod pracy drużyny:

- a/ Związek pracy wychowawczej wśród młodzieży z życiem narodu 4 godz.
- b/ Metodyka harcerska w służbie naszych zadań 3 "
- c/ Próby i sprawności w tym świetle 3 "
- d/ Rola Harcerstwa w szkole 3 "

3. Wśród starszego społeczeństwa nawiązanie z nim ścisłej łączności drogą planowego rozwoju K.P.H.

- a/ Podstawy formalne rozwoju i pracy K.P.H. 1 godz.
- b/ Zasady współpracy z Zarządami Okręgów 1 "

C. Zwrócenie uwagi na właściwą tematykę i metodykę pracy młodzieży i związaną z tym rolę instruktora.

1. Zagadnienia łączności ideowej i wpływu wychowawczego na młodzież

- a/ Sposoby i rodzaje pracy z drużynowym 3 godz.
- b/ Postawa wychowawcza instruktora 3 "

2. Sposoby korygowania spaceń i wprowadzania nowych treści pracy

- a/ Niebezpieczeństwa metody harcerskiej 3 godz.
- b/ Czołowe zadania Harcerstwa w lecie i w pracy rocznej 3 "

3. Kształcenie i doksztalcanie kadry instruktorskiej

- a/ Praca i rola drużyn instruktorskich 3 godz.
- b/ Dobór i przygotowanie kandydatów na instruktorów 1 "
- c/ Znaczenie i przygotowanie ideowe odpraw Chorągwi i Hufców 2 "

Właściwe tło do poruszanych zagadnień ma dać lektura wstępna kandydatów - gawędy zaproszonych gości, tematyczne ogniska obozowe oraz wycieczki. Projektowane są następujące gawędy uzupełniające 1/ Wyniki naszej pracy na Ziemiach Odzyskanych, 2/ Zagadnienia polskiej polityki zagranicznej, 3/ Plan trzyletni, 4/ O miecie legionów, 5/ nowe oblicze polityczne ruchu słowiańskiego, 6/ Walka o upowszechnienie kultury. Jako imprezy specjalne przewiduje się "Dzień Harcerki" poświęcony zapoznaniu uczestników z dorobkiem Organizacji żeńskiej, oraz "Dzień Zucha".

PROJEKT RAMOWEGO ROZKŁADU PRACY

sierpień 47

- 16 Omówienie programu kursu i metody pracy; Ewolucja i rozwój
- sobota Skautingu i Harcerstwa /A. 1.a.b;/
- 17
- niedz. Aktualny układ sił społeczno politycznych
- 18 w Polsce i miejsce w nim Harcerstwa
- poniedz. /A.2. a.b.c.d.; A. 3.b./
- 19
- wtorek Sens i płaszczyzna pracy ideologicznej w Har-
- 20 cerstwie. /A. 3.a.c.; B.1.a.; C. 3.c;/
- środa
- 21 Rola Zjazdu Walnego na tle struktury Organizacji
- czwartek /B.1.b.c; B.3.a.b; C.3.b;/
- 22
- piątek Związek pracy wychowawczej wśród młodzieży z życiem
- 23 narodu /B.2.a.d; C.2.b;/
- sobota
- 24
- niedz. Metodyka Harcerska w służbie nowych zadań
- 25 /B.2.b.c; C.2.a;/
- poniedz. 26 "Dzień Harcerki"
- wtorek

27	Zadania i pracy instruktora /C.1.b; C.3.a;/
środa	
28	
29	Dzień Zucha
piątek	

Program obozu realizowany będzie metodą harcerską w oparciu o zastępy, które dać mają materiał i rozpracować rezultaty pracy drużyn i całości kursu. Każdy kandydat winien prócz wymaganej literatury harcerskiej - zapoznać się z podanymi niżej książkami należy przeczytać przynajmniej jedną z każdego działu, jak również przemyśleć zagadnienia podane w programie kursu.

LEKTURA UZUPELNIAJĄCA

Historia:

- Młynarski - Dzieje demokracji polskiej
- Sraniewski - Dzieje chłopów w Polsce
- Próchnik - Ludzie i idee
- Gomółka - Dzieje myśli i walki

Wojsko Polskie:

- Praca zbiorowa - Ludzie pierwszej Armii,
- Broniewska J. - Szlakiem pierwszej Armii
- Strumpek-Wojtkiewicz - Gwiazda Gen. Sikorskiego

Gospodarka:

- Teplicht - z Nowych Dróg
- Piaścik - Odbudowa i przebudowa wsi polskiej
- Szaff - Pogadanki ekonomiczne
- Blinowski - Od panowania karteli ku gospodarce planowej
- Gomółka-Minc - Nasza gospodarka na Ziemiach Odzyskanych
- Minc - O przejściu na własność państwa podstawowych gałęzi gospodarstwa rolnego
- C.U.P. - Narodowy plan gospodarczy

Polityka:

- Brun - O imperializmie
- Bartikowski - Od demokracji liberalnej do demokracji społecznej
- Brus - Urojenia i rzeczywistość
- Osmańczyk - Sprawy Polaków
- Langerin - Era przemian
- i n p e j
- Szymański - Zagadnienie alkoholizmu wśród dzieci i młodzieży
- Dembowski - Nauka radziecka.

INFORMACJE

HARCERSTWO WIELKOPOLSKIE 1939-1945

Pięć Chorągwi Wielkopolskich Związku Harcerstwa Polskiego oraz Instytut Zachodni /61-772 Poznań, Stary Rynek 78/79/ uzupełniają materiały do pracy pt. "Harcerstwo Wielkopolskie /Harcerki i Harcerze/ w latach drugiej wojny światowej i okupacji hitlerowskiej".

Do pracy potrzebne są jeszcze następujące informacje: stan drużyn /hufców obu Chorągwi w 1939 roku, udział harcerstwa Wielkopolan w zbrojnej, cywilnej obronie Kraju w 1939 roku, losy okupacyjne organizacji, osobiste i rodzinne, wysiedlenia i wywłaszczenia, aresztowania, zakładnicy, egzekucje, mordy, przymus pracy na miejscu w Niemczech, obozy pracy i koncentracyjne, więzienia, roboty szarcowe oraz inne formy prześladowań.

Konspiracja harcerki i harcerzy w Wielkopolsce, harcerstwo wielkopolskie w Generalnej Guberni, harcerki i harcerze w regularnych formacjach polskich i alianckich na wszystkich frontach świata, w zbrojnym ruchu oporu w partyzantce i w Powstaniu Warszawskim.

Obozy jenieckie, harcerstwo wielkopolskie w konspiracji cywilnej i wojskowej w okupowanej Polsce i w działalności niepodległościowej za granicą.

Noty biograficzne poległych i zamordowanych, zmarłych, zaginionych, noty żyjących uczestników ruchu oporu ofiar hitlerowskich prześladowań.

W każdej informacji osobowej ważne są takie dane jak: data urodzenia i śmierci harcerki i harcerza, harcerski stopień i funkcje, zawód oraz pozycja w zawodzie, sensne są fotografie i dokumenty - do zwrotu.

Z góry dziękuje się za pomoc i korespondencję.

► Spis treści: ◄

URZEDOWE

Informacja Zespołu Historycznego GK ZHP dotycząca trybu przynawania Medalu "Za udział w wojnie obronnej 1939".....	2
Wniosek /wzór/.....	3

MATERIAŁY

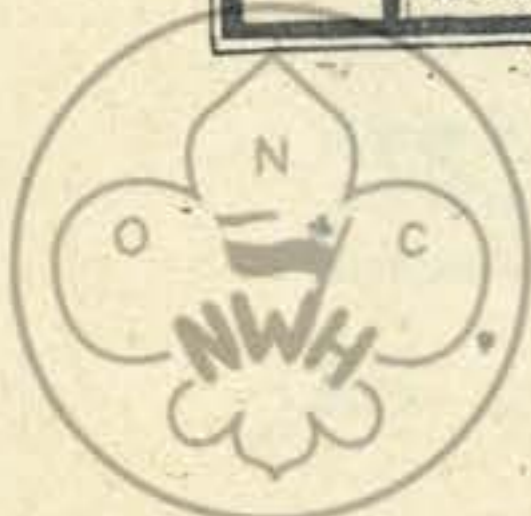
Bolesław Leonhard: Katastrofa statku "Chaouia".....	4
Marian Miszczuk: Dokumenty i materiały z lat odbudowy Część 3: styczeń 1945.....	6
Część 4: luty - czerwiec 1945.....	13
Zbigniew J. Brydak: Relacja dotycząca szkoły instruktorskiej "X-ty Pawilon" I kursu haromistrzowskie- go "Cytadela" w sierpniu 1947.....	20

INFORMACJE

Harcerstwo Wielkopolskie 1939 - 1945.....	27
---	----

HARCERSKI INFORMATOR HISTORYCZNY. Biuletyn Komisji Historycznych ZHP. Do użytku wewnętrznego. Redaktor: Marian Miszczuk. Redaktor techniczny: Barbara Józwiak. Wydaje: Zespół Historyczny GK ZHP. Nakład 500 egz. Pow. GK ZHP. Zam. Nr 978. Nr zamknięto 1.10.83 r. Oddano do druku 1.12.83r.

archiwum